

OBELODANJIVANJE RIZIKA I KONTROLA

Činjenica da su deponenti SVB (Silicium Valey Bank) sa sedištem u Kaliforniji u samo jednom danu povukli 42 milijarde dolara, što je činilo skoro četvrtinu njenog depozitnog potencijala, bila je dovoljan razlog za zatvaranje ove banke. Rizik naglog povlačenja velikog iznosa depozita je dobro poznat rizik, svojstven bankarskom poslovanju. Izloženost ovom riziku SVB je detaljno opisala i u izveštaju K10 koji je u petak 24. februara 2023. godine dostavila Komisiji za hartije od vrednosti SAD.

U izveštaju banka navodi da je izložena riziku likvidnosti koji bi mogao da ugrozi njenu sposobnost da finansira poslovanje i njen finansijski položaj. Likvidnost je neophodna, kako za ispunjavanje redovnih obaveza, tako i za neočekivane zahteve koji proističu iz aktivnosti klijenata i promena na tržištu, poput neočekivanih odliva gotovine, kakav se i dogodio na početku pandemije izazvane virusom KOVID-19, kada je jedan broj klijenata naglo povećao korišćenje odobrenih kreditnih linija.

Banka, pored toga, navodi da ima proces dizajniran za upravljanje rizikom likvidnosti koji je osmišljen tako da obezbedi odgovarajuću likvidnost za ispunjavanje očekivanih i nepredviđenih potreba za finansiranje poslovanja u normalnim i u stresnim okolnostima, a koji se redovno nadzire i pregleda. Za upravljanje rizikom banka koristi okvir koji se sastoji od različitih procesa, sistema i strategija i koji je dizajniran tako da upravlja vrstama rizika kojima je banka izložena, uključujući i rizik likvidnosti. Okvir takođe uključuje finansijske, analitičke, prognostičke i druge metode modeliranja, koje se zasnivaju na pretpostavkama i prosuđivanju rukovodstva. Rukovodstvo banke definisalo je svoju sklonost ka riziku. Banka navodi i da nema apsolutne sigurnosti da će okvir upravljanja rizikom biti efektivan u svim okolnostima. No, sva tehnologija, znanja i saznanja očigledno nisu bili dovoljni da se banka zaštiti od sunovratnog pada depozita.

SVB je bila poznata po tome što je radila sa mladim tehnološkim početnicima, koje su druge banke izbegavale (startap kompanije). Banka je takođe upravljala ličnim bogatstvom osnivača ovih društava, koji su često imali malo

novca jer je njihovo bogatstvo bilo vezano za imovinu njihovih kompanija. U svom izveštaju banka navodi da je u drugom delu 2022. godine došlo da usporavanja rasta depozita, koji su tokom prethodnih 18 meseci naglo rasli, i da smanjeni nivo depozita može da ugrozi njenu likvidnost. U mnogim objavama na internetu piše da su se sumnje jednog broja deponenata u likvidnost banke u trenu raširile društvenim mrežama.

Moguće je da okvir za upravljanje rizicima nije uzimao u obzir prirodu deponenata banka, njihove poslovne karakteristike i trendove. Takođe, verovatno je da okvir nije uračunao i okruženje u kome savremeno društvo posluje, kao što je uticaj društvenih mreža. Moguće je i da rukovodstvo banke nije bilo doraslo da upravlja tako složenim okvirom. A možda je i slučaj da je rukovodstvo banke bilo svesno svih okolnosti i da je neko iz banke u poverenju upozorio svoje prijatelje o mogućoj nevolji sa likvidnošću. I da se ta poverljiva poruka ubrzo našla na društvenim mrežama.

Uz sva obelodanjivanja činioca rizika, u skladu sa brojnim zahtevima finansijskog, nefinansijskog i regulatornog izveštavanja, uvek postoje i rizici koje je nemoguće kontrolisati. Revizori dobro znaju da su to rizici povezani sa donošenjem odluka pod pritiskom, prenebregavanjem kontrola od strane najvišeg rukovodstva, prekidom u funkcionisanju kontrola usled internih ili eksternih razloga, kao i mogućnostima dosluha između dva ili više lica čije su funkcije tesno povezane. Ovom činiocu rizika danas treba dodati i preterano oslanjanje na najsavremenije okvire upravljanja rizikom, dizajnirane putem sofisticiranih informacionih sistema, i brzinu širenja informacija društvenim mrežama. Možda bi u slučaju SVB efektivnija bila staromodna redovna lična komunikacija sa klijentima banke, bolje poznavanje prirode njihovog poslovanja i činioca rizika kojima su neposredno izloženi.

